CZĘŚĆ XVII. № 37. ROK 9. (1838.)

TYGODNIK
PETERSBURSKI.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Gräfe; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjnem; w Wilnie, w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

GAZETA URZĘDOWA
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Cena *Roczna:* w Rossyi s pocztą, a w stolicy, z noszeniom do mieszkań, 50 r. ass. *Półroczna*, 25 r. ass. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Gräfe: *Roczna*, 45 r. ass. *Półroczna*, 25 r. ass. Dla Królestwa Polskiego: *Roczna*, 55 r. ass. *Półroczna*, 28 r. ass.

Wtorek $\frac{10}{22}$ Maja.

Wiadomości krajowe.

Petersburg $\frac{9}{21}$ *Maja.*

— Przez roskaz dzienny Cesarski z d. 30 Kwietnia, zmarły Naczelnik 3 dywizyi Artylleryjskiej Jenerał-porucznik *Samojłow* wykreśla się ze spisów—na miejsce jego Naczelnikiem tejże dywizyi mianowany Dowodzca 5 grenadyerskiej artylleryjskiej brygady Jenerał-major *Bykow 1.*

— Przez Reskrypta Cesarskie mianowani kawalerami orderów: Św. Anny 1 klassy s koroną, *2 Kwietnia*, Najprzew. *Stefan*, Biskup Wołogodzki i Ustiużski; *3 tegoż m.*, Dyrektor 1 korpusu kadetów, Jenerał-porucznik *Godein;* Radzca Tajny, Członek Rady Opiekuńczej Domu wychowania podrzutków, hrabia *Apraxin*, i Jenerał-major zarządzający robotami wydzialenia części w lasach okrętowych *Parensow*, i *17 tegoż m.*, Opiekun szpitalu pod imieniem *N. Panny, wszystkich strapionych Matki*, Jenerał - major *Arsenijew.* — Św. Anny 1 klassy: *1 Kwietnia*, Najprzew. Biskupi Grecko-unitscy: Orszański, Zarządzający Białoruską dyecezyą *Bazyli* i Brzeski, Wikary dyecezyi Litewskiej *Antoni; 2 tegoż m.*, Najprzew, Biskupi Grecko-rossyjscy: Kostromski i Halicki *Włodzimierz*, Wiatski i Słobodzki *Nil*, Mingrelski *Jerzy*, Ekaterynburski, Wikary Permskiej eparchii, *Eulampiusz;* Jenerał-majorowie: Naczelnik 4 okręgu żandarmów von *Drebusch* i członek wojenno-naukowego Komitetu w wydziale artylleryi *Zwarkowski*, Główny Dyrektor Cesarskich wojskowych stadnin, Koniuszy Dworu *Łunin.* — Św. Stanisława 2 klassy, *11 tegoż m.*, Radzca Kantoru Dworu, Rzeczyw. R. St. *Janikow.*

— Oto są Reskrypta Cesarskie, przy których JJ.WW. JJ.XX. Biskupi Grecko-unitscy mieli szczęście otrzymać order Św. Anny 1 klassy: 1) *Do Biskupa Orszańskiego, Bazylego.* «Mając wzgląd na wstawienie się zeszłego w Bogu Metropolity Grecko-unitskich kościołów Jozafata, i poświadczenie jego o pożytecznej służbie i pracach waszych ku przywróceniu dawnych obrzędów Grecko-unitskiego kościoła, najłaskawiej zaliczamy was w poczet kawalerów orderu Św. Anny 1 klassy, którego znaki, przy niniejszém przesyłające się, rozkazujemy przywdziać i nosić według ustawy. Pozostajemy Cesarską łaską naszą wam przychylni.» — *Do Biskupa Brzeskiego, Antoniego.* «Na poświadczenie Zwierzchności o odznaczonej gorliwością służbie waszej i usilnych pracach ku wypełnieniu włożonych na was obowiązków, najmiłościwiej zaliczamy was w poczet kawalerów orderu Św. Anny 1 klassy, którego znaki, przy niniejszém załączające się, roskazujemy przywdziać i nosić według Ustawy. Pozostajemy Cesarską łaską naszą ku wam przychylni.»

— Gazety tutejsze ogłaszają następne szczegóły o przejeździe N. Pani przez Dorpat.

«29 Kwietnia, o 8 wieczor, wnet po przybyciu Cesarzowej Jmci i W. Xiężniczki Alexandry do Dorpat, Jen.-porucznik *Krafström*, Kurator naukowego okręgu, miał szczęście złożyć N. Pani raport, o stanie okręgu i przedstawić, za pośrednictwem P. Jen.-adjutanta hrabi Benkendorf, mowę, mianą przez Professora Volkmann na uroczystém posiedzeniu Uniwersytetu, w d. 21 Kwietnia. s powodu imienin Cesarzowej Jmci.

J. C. W. W. Xiężniczka chodziła oglądać kopułę i obserwatoryum, gdzie się przypatrywała refraktorowi i innym narzędziom astronomicznym; nieszczęściem, stan powietrza nie dozwolił czynić postrzeżeń.

«P. Kurator miał następnie zaszczyt przedstawić N. Pani professora *Neue*, Rektora Uniwersytetu i professora Astronomii *Struwe*, a wieczorem Cesarzowa Jmć raczyła ich wezwać do swego stołu.

«Nazajutrz też same osoby miały zaszczyt być u N. Pani

na pożegnaniu. Łaskawość z jaką Cesarzowa przyjęła zwierzchność akademicką i młodź uczącą się, zostawiła niezgładzoną w sercach wszystkich pamiątkę.»

— Przez Ukazy Cesarskie do Kapituły orderów, mianowani, w liczbie innych, w nagrodę gorliwej służby, kawalerami orderu Św. Anny 3 klassy: 25 Marca, porucznik Niżegorodzkiego pułku dragonów *Przecławski* i powiatowy poczmistrz Borysowski, Radzca hon. *Czerniewski.*

Roskazy Cesarskie, *oznajmione przez PP. Ministrów:*

Wojny, 2 Kwietnia, N. Cesarz Jmć, raczył roskazać podoficera 8 linijowego Syberyjskiego batalionu Karola *Ordyńskiego* umieścić w ogólnym Gubernijalnym Tobolskim zarządzie z rangą Regestratora Kollegialnego.

Oświecenia, 28 Marca. Ze względu na długoletnią gorliwą służbę i wiek podeszły byłego Rektora Uniwersytetu Moskiewskiego Radzcy Stanu *Bołdyrew*, złożonego z urzędu w 1836 roku za niedbalstwo, i z uwagi na wstawienie się kuratora, Jen..Adjutanta hrabi Strogonow, N. Cesarz Jmć raczył temuż Bołdyrew udzielić przebaczenia, dozwolić mu pobierania zasłużonej pensyi i roskazać wykreślić ze stanu służby wzmiankę o tém iż był złożonym z urzędu.

Skarbu, 26 Marca. N. Cesarz Jmć raczył roskazać oświadczyć Monarsze zadowolenie Sprawującemu obow. Wołyńskiego Cywilnego Gubernatora, Prezesowi Izby Skarbowej, Rzeczyw. Radzcy Stanu *Smirnow*, za znaczne zmniejszenie wydatku na utrzymanie koni pocztowych w gubernii na następne od 1839 roku trzylecie, jakowe zmniejszenie, w porównaniu z obecnemi wydatkami, wynosi 291,993 ruble na przeciąg trzyletni.

— W skutek zapadłej w Najśw. Rządzącym Synodzie decyzyi, Oberprokuror Synodu w d. 27 Marca b. r. doniósł N. Cesarzowi Jmci o wzorowej troskliwości, okazanej przez Podolskiego gubernijalnego Marszałka Szlachty, Rzeczyw. Radzcę Stanu hrabi *Przezdzieckiego* ku przyprowadzeniu do wybornego stanu Greckorossyjskiej Cerkwi, znajdującej się w majątku jego, miasteczku Czarnym Ostrowie w powiecie Proskurowskim, tudzież o udzieleniu przez tegoż hrabię Przezdziezkiego wszelkich materyałów potrzebnych na poprawę i przyzwoite urządzenie innych pięciu, w dobrach jego znajdujących się, Cerkwi. J. C. Mość raczył roskazać, za takową bogobojną gorliwość na rzecz kościoła, oświadczyć hrabi Przezdzieckiemu, Monarsze zadowolenie.

Ukazy Rządzącego Senatu.

1) *13 Kwietnia.* (S 7 Depart.) Z ogłoszeniem Cesarskiego roskazu, dozwalającego Moskiewskiemu Wojennemu Jenerał-Gubernatorowi, Jenerałowi jazdy xięciu *Golicyn*, iżby na wszystkich swojech dobrach zapisał dożywacie na rzecz swojej małżonki.

2) *22 tegoż m.* (S 1 Depart.) O uznaniu Eugeniusza *Doumerque*, francuzkim konsulem w Rydze.

3) *23 tegoż m.* (S tegoż Dep.) O dawaniu furmanek wojskom przy przemieszczaniu jazdy w okręgach osad wojskowych.

4) *tegoż dnia.* Z ogóln. zgrom. 3 pierwszych Dep.) Iż sprawy skarbu s prywatnemi osobami, niemają być oddawane Prokurorom gubernijalnym na uprzednie zaopiniowanie.

5) *25 tegoż m.* (S tegoż ogóln. zgrom.) O wynagrodzeniach wykupującym z niewoli wziętych przez gorali jeńców, czyli jassyrów, płci obojej.

6) *tegoż dnia.* O prawidłach przyjmowania włościan skarbowych do Penzeńskiej szkoły ogrodnictwa.

— W Gazecie Rolniczej, (Земледѣльческая Газета) czytamy następny artykuł: «Wiadomo, że od lat kilku w Ameryce, Anglii, Szwecyi, zawiązały się towarzystwa trzeźwości, w celu odwracania ludu od nałogu pijaństwa i wiadome są dobroczynne skutki już otrzymane przez takowe stowarzyszenia; znalazły też one i w Rossyi naśladowców i godna uwagi że pierwszy przykład dany jest przez prostych włościan małej parafii Nieder-Bartow, w Kurlandyi. Szczegóły ogłaszane przez wychodzącą w języku łotyskim gazetę i namowy godnego ich pastora, zaszczepiwszy w ich umysłach przekonanie o szczęśliwych skutkach jakieby przyniosło pozbycie się złego nałogu, 96 kmiotków tej parafii dobrowolnie złożyli towarzystwo trzezwości i podali do pomienionej gazety artykuł, w którym z ujmującą prostotą zdają sprawę s pobudek, jakie ich do tego skłoniły, s trudności, którą zrazu mieli niektórzy s pomiędzy nich we wstrzymaniu się od mocnych trunków, z dobrych skutków jakie już stąd odnieśli, mimo to iż stowarzyszenie nie dawniej jak od ostatniego Bożego Narodzenia istnieje i ze szczęśliwego wpływu ich przykładu nawet na tych spółwłościan, którzy zrazu natrząsali się z ich stowarzyszenia a s których teraz już 83 do niego przystąpiło. Kończą na odezwaniu się do swoich spółziomków, iż doświadczywszy na sobie samych dobroczynnych owoców nowego sposobu życia, pragnęli ich o tém oświecić i zaprosić do naśladowania, wzywając błogosławieństwa Boskiego na tak chwalebny cel i usiłowania.»

— 4 b. m. Wyjechał do Warszawy, Minister Sekr. Stanu Król. Pol. hrabia *Grabowski.*

PETERSBURSKA AKADEMIJA NAUK.

(Ciąg dalszy.)

Prace czytane na posiedzeniach Akademii. I. *Oddział fizyczno-matematyczny.* P. Collins czytał rosprawę o niektórych przedmiotach s teoryi zrównań algebraicznych, i drugą pod tytułem «badania tyczące się teoryi funkcij symetrycznych». P. Ostrogradski oprócz mechaniki teoretycznej wylitografowanej do lekcij w korpusie kommunikacij lądowej i wodnej, złożył jeszcze trzy rosprawy o funkcijach wskazujących, o szczególnym rodzaju funkcij sferycznych spółuszykowanych i o rachunku waryjacyj. Tenże akademik ponowił w ubiegłym roku lekcye publiczne analizy matematycznej; dwaj z jego sluchaczów kurs ten drukiem ogłosili. P. Buniakowski prowadził dalej wydanie swojego matematycznego słownika i złożył dalszy ciąg

swoich badań o zastosowaniu analizy prawdopodobieństw do oznaczania przybliżonych wielkości liczb transcendentalnych. P. Fuss wywiódł formuły na wyrażenie łuków koła, równych odpowiednym swoim stycznym. Złożone też było pismo Professora Liceum Richelieu P. Bruna, zawierające dowód jednego teorematu z geometryi analitycznej. P. Schulten Professor w Helsingfors nadesłał notę o nieskończenie cieńkich wiąskach światła. — W przedmiocie astronomii i geografii czytane były dwie rosprawy o kole pryzmatycznem udoskonalonem przez P. Steinheil w Münich i o przenośno-przechodniém narzędziu zrobionem dla obserwatorium Dorpackiego przez braci Repsold w Hamburgu. P. Wiszniewski złożył astronomiczne oznaczenie 30 głównych miejsc Europejskiej Rossyi, a P. Struwe wyliczenie znacznej liczby geograficznych społuszykowanych miejsc leżących w Turcyi, w Małej Azyi i w Rossyjskich Przed- i Za-kaukazkich posiadłościach, na zasadzie obserwacyj, poczynionych w r. 1832—1832, przez Oficerów Głównego Sztabu. Vice-admirał Krusenstern udzielił krytycznych postrzeżeń o niektórych wyspach nowoodkrytych na południowym Oceanie. P. Köppen poczynił uwagi nad nową kartą Rossyi Europejskiej, wydaną w Wojenno-Topograficznem Depo Głównego Sztabu. *(d. c. p.)*

Warszawa 9 Maja.

(Patrz numer poprzedzający)

Na oryginale własną Jego Cesarskiej Mości ręką napisano:

«Ma być podług tego.»

Petersburg dnia 9 (21) Kwietnia 1838 r.

PRAWO

O udzielaniu pożyczek w nowych listach Zastawnych Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego.

Rozdział I.

Główne zasady.

Art. 1. Towarzystwo Kredytowe Ziemskie, prawem z d. 1 (13) Czerwca 1835 roku w Królestwie Polskiem utworzone, mocne będzie przystąpić do udzielania pożyczek w nowych Listach Zastawnych.

Art. 2. Pożyczki w nowych Listach Zastawnych udzielone umorzone będą w ciągu lat 38, poczynając od włącznie drugiego półrocza 1838 roku, a kończąc z włącznie pierwszem półroczem 1866 roku.

Art. 3. Pożyczki w nowych Listach Zastawnych udzielone być mogą na dobra ziemskie, tak rządowej jak prywatnej własności:

1) które Towarzystwu Kredytowemu Ziemskiemu dotąd zastawione nie są, a opłacają podatku stałej ofiary najmniej 50 złotych;

2) które Towarzystwu Kredytowemu Ziemskiemu są zastawione, a otrzymały mniejszą pożyczkę od tej, jaką, według artykułów 5 i 6 Prawa z dnia 1 (13) Czerwca 1835 roku, otrzymać mogły;

3) które Towarzystwu Kredytowemu Ziemskiemu są zastawione, a zobowiązaniom Prawem z dnia 1 (13) Czerwca 1835 rokn nałożonym, po włącznie półrocze 1838 roku w pełności zadosyć uczyniły.

Art. 4. Na dobra w poprzedzającym artykule pod liczbą 1 wymienione, udzieloną być może pożyczka aż do wysokości w artykule 4 Prawa z dnia 1 (13) Czerwca 1835 roku oznaczonej. Pożyczka takowa zwać się będzie *nową*. Na dobra pod liczbą 2 wymienione, udzieloną być może pożyczka aż do wysokości artykułami 5 i 6 Prawa z dnia (13) Czerwca 1835 roku oznaczonej. Pożyczka takowa zwać się będzie *dodatkową*. Na dobra pod liczbą 3 wymienione, udzieloną być może pożyczka aż do wysokości części, jaka z pożyczki pierwotnie zaciągniętej po włącznie pierwsze półrocze 1838 roku rzeczywiście umorzoną została. Pożyczka takowa zwać się będzie *odnowioną*.

Art. 5. Rząd oznaczy, na które z dóbr rządowych własności pożyczka w nowych Listach Zastawnych zaciągniętą być może.

Art. 6. Pożyczki w nowych Listach Zastawnych zaciągnięte, spłacone będą wnoszeniem opłat w artykule 7 Prawa z dnia 1 (13) Czerwca 1825 roku wskazanych, to jest po 4% na prowizyą, a po 2% na umorzenie kapitału.

Art. 7. Nowe Listy Zastawne wystawione będą według wzoru pod literą A, załączonego, w kolorach i na summy, jak dawne Listy Zastawne Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego.

Art. 8. Do nowych Listów Zastawnych dołączone będą kupony półrocznych procentów na lat dziewięć, podług wzoru pod literą B załączonego. Przed rozpoczęciem pierwszego półrocza 1847 roku, Rząd oznaczy ilość nowych kupunów, okazicielom nowych Listów Zastawnych wydać się mających, oraz sposób i termina tegoż wydania.

Art. 9. Nowe Listy Zastawne Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego służyć będą, równie juk dawne Listy Zastawne, w imiennej ich wartości, do wypłaty wszelkich długów po dzień 1 (13) Czerwca 1825 roku, a w gubernii Krakowskiej po dzień 20 Grudnia (1 Stycznia) 1825 i 26 roku, do hypoteki wpisanych.

Art. 10. Nowe Listy Zastawne Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego służyć będą do wypłaty wszelkich długów po terminie w poprzedzającym artykule wzmiankowanym do hypoteki wpisanych:

1) *W imiennej wartości:*

a) Jeżeli wierzyciel na przyjęcie zapłaty w Listach Zastawnych zezwolił;

b) Jeżeli pożyczka udziela się skutkiem pociągnięcia dóbr przez wierzyciela hypotecznego i przypada właśnie na spłacenie wierzytelności, dla której pociągnięcie nastąpiło.

2) *Z dopłatą w monecie brzęczącej różnicy kursu między imienną a obiegową tychże Listów wartością:*

a) Jeżeli właściciel dóbr, pożyczki żądający, zobowiąże się przy wypłacie w hypotece Listów Zastawnych, dopła-

cić wzmiankowaną powyżej różnicę i zarazem złoży, tytułem rękojmi, w kassie Towarzystwa, 2% od summy wypożyczyć się mającej;

b) Jeżeli pożyczka udziela się skutkiem pociągnięcia dóbr przez wierzyciela hypotecznego i przypada z kolei wpisów na zaspokojenie wierzytelności, po przedzającej należność wierzyciela pociągającego, ten zaś ostatni przyjmie zobowiązanie i złoży rękojmią w punkcie 2 pod literą A, niniejszego artykułu oznaczone. Rękojmia takowa, po dopełnieniu w mowie będącego zobowiązania, zwróconą będzie składającemu ją właścicielowi lub wierzycielowi; w przeciwnym razie przechodzi na własność Towarzystwa.

Art. 11. Przy spłatach wierzytelności, w artykule poprzednim wyrażonych, o wartości obiegowej Listów Zastawnych stanowić będzie świadectwo Giełdy Warszawskiej, obejmujące kurs, po jakim Listy Zastawne kupowano w dniu najbliżej poprzedzającym datę decyzyi ostatecznie pożyczkę przyznającej. *(d. c. p.)*

Wiadomości zagraniczne.

Londyn 4 Maja. Parlament Cesarski. Izba lordow. Na posiedzeniu 3 Maja, na wniosek hrabi Ripon i za zgodzeniem się Ministrów, izba uchwaliła przedstawienie raportu o kosztach na kommisyą ustanowioną dla zbadania stanu zarządu Malty. Autor wniosku i xżę Wellington dowodzili że to śledzenie żadnego nie przyniosło pożytku i ostatni naganiał s tego powodu wprowadzenie w Malcie wolności druku, która tylko służy do podniecania ducha niepokoju w krajach cudzoziemskich, szczególniej zaś w Królestwach Sardyńskiém i Neapolitańskiém. Lordowie Glenelg i Melbourne bronili postępowania kommisyi i przeczyli iżby celem wprowadzenia wolności druku na Malcie, było podżeganie umysłów w obcych krajach.

Izba niższa. Ostatniemi czasy lord John Russell złożył izbie dwa bile o stanie więzień. Podług jednego z nich dozór nad więzieniami i klassyfikacya przestępców, dotąd należące do sędziów pokoju podczas ich kwartałowych sessyj, ma być polecony komisarzom municypalnym, a zwyczaj rozdawania pewnych obowiązków więźniom będzie zniesiony. Drugi bill ma na celu ustanowienie dla przestępców młodego wieku oddzielnych więzień. Oba te wnioski z żywém były przyjęte zadowoleniem, wszakże wielu członków podawało nowe względem młodych przestępców myśli. Sir E. Wilmot życzyłby iżby co do nich wprowadzona była procedura zbiorowa; P. Gibson chciał żeby więcej jeszcze niż dotąd zachęcano ich do wynoszenia się s kraju do osad, co że jest pożyteczném, pokazało doświadczenie. Lord J. Russell odpowiedział że nie można na wielką skalę podobnych emigracyj dopuścić, gdyż osady miałyby prawo użalać się że są uważane za miejsce wygnania zbrodniarzy. Nakoniec P. Hume twierdził że najlepszym środkiem byłoby uczyć pilniej dzieci ubogich, coby zapobiegło i potrzebie ich karania.

Na posiedzeniu 3 b. m. lord J. Russell zaprzeczał wieści, która się rozeszła, że Rząd ma zamiar rozpuszczenia całej milicyi (yeomanry). Następnie szlachetny lord wniosł mianowanie nowej kommisyi do roztrząsnienia obecnego sposobu wydzierżawiania dóbr kościelnych i wynalezienia środków ku powiększeniu s tych dóbr dochodu. Minister najmocniej zaprzeczał mniemaniu, jakoby rząd chciał pozbawić kościoł własności jaką dotąd posiada, lub zmniejszyć dochody od najwyższych prałatów do prostych plebanów. Czysty dochód kościoła wynosi półczwarta miliona funtów sterlingów rocznie. Ta summa nigdy niebyła zmniejszona żadnym z bilów, które na wniosek Ministrów przeszły lub przejść jeszcze mogą, i dla tego to lord ma prawo użalania się na bezzasadne wyrzuty, czynione s tego względu Rządowi. Potém wchodził w szczegółowy rozbiór sposobu teraźniejszego tych dóbr wydzierżawiania. Dowodził potrzeby ulepszenia zarządu i mianowicie przedłużenia terminów dzierżawnych.

Wniosek ten poparli PP. Hume, W. Evans, Pease i Spring Rice, ale z wielką mocą powstali przeciw niemu PP. Liddell, Golbourn, sirowie R. Inglis i R. Peel. Po długich rosprawach izba poszła na głosy i wniosek ministrowski otrzymał większość 36 głosów, (277 przeciw 241), poczém P. Liddell w sposobie dodatku i instrukcyi dla kommisyi śledczej wniosł, iż badania jej mają mieć na celu użycie otrzymanego powiększenia dochodu na stopniowe zaradzanie niedostatkowi środków wychowania duchownego i wynagradzania tych co niém kierują, s polecenia panującego kościoła. Ten dodatek, zbijany przez Ministrów, odrzucony został większością 11 głosów na 519.

Na posiedzeniu 4 Maja P. Hume oznajmił że 8 b. m. wniesie bil o przedstawieniu izbie objaśnień, we względzie sposobu więzienia i karania rokoszan kanadyjskich. W chwili kiedy izba miała się zamienić w komitet do roztrząśnienia billu o gromadzeniu w jednej osobie kilku beneficyów duchownych, P. Hume, w sposobie instrukcyi komitetowi, wniosł, iżby po przyjęciu tego billu żadne odtąd tego rodzaju gromadzenie nie mogło mieć miejsca. Ten wniosek odrzucony został większością 107 głosów przeciw 37.

— Stosownie do dekretu z d. 22 Marca 1834, port Lizboński jest teraz otwarty dla okrętów i towarów wszystkich bez wyjątku krajów, i towary mogą zostawać w składach celnych Lizbonskich przez rok cały, bez opłaty cła. Cło od towarów z zagranicy na potrzebę kraju przywożonych będzie dla wszystkich jednakowe bez żadnej różnicy bandery.

Paryż 5 Maja. Izba parów. Izba słuchała zdania sprawy kommisyi, w liczbie innych, s projektu prawa o wychodzcach zagranicznych. Minister handlu złożył projekt prawa o przywarach pociągających obowiązek zwrotu umówionej ceny za sprzedane bydlęta, przedtém w izbie przyjęty, a teraz przez izbę deputowanych poprawiony. Po tém zajmowano się prawem o wydatkach nadzwyczajnych w roku

1837. Po krótkich rosprawach ostateczne głosowanie na projekt odłożono na 5 b. m. dla małej liczby obecnych członków.

Izba Deputowanych. 3 Maja izba zajmowała się dalszemi rosprawami o zmniejszeniu 5 procentowych rentów. Wypadek ich uwalnia nas od obowiązku zdawania z nich sprawy. Rozmaici mowcy, utrzymujący również rozmaite systemata, skończyli na zawarciu pomiędzy sobą pewnego rodzaju przymierza, zgadzając się z ministrami na zredagowanie postanowienia, które udzielając rządowi obszerną władzę, ogranicza tylko minimum zmniejszenia procenta i maximum powiększenia kapitału. Minimum to jest 50 centimów na 5 franków dochodu a maximum powiększenia jest 20 na sto. Potém izba uchwaliła że prawo przymuszonego wypłacania będzie zawieszone na lat 12 co do rentów wypuszczonych *al pari* od dnia takowego wypuszczenia.

Na posiedz. 4 b. m. izba przyjęła artykuł, stanowiący że wypłacanie rentów nie zdrukowanych będzie się odbywało seryami. Obszerne rosprawy zawiązały się o zagadnieniu azali niedostatek oświadczenia ze strony właścicieli rentów; czego sobie zdwójga życzą? ma pociągać wypłatę lub zamianę? Izba postanowiła że w takim razie następować ma zamiana. Po przyjęciu dwóch jeszcze artykułów izba przeszła do art. 7go, który wkłada na ministrów obowiązek zdania sprawy z uskutecznienia przyjętego środka, w ciągu dwóch pierwszych miesięcy następnej sessyi. Prezydent Rady, Strażnik Pieczęci i Minister skarbu z mocą powstali przeciw temu artykułowi, jako niepożytecznemu i przeciwnemu życzeniu izby, która pragnie zostawić w tym względzie rządowi co największą wolność działania. Kommisya, przez organa PP. Barot, Piscatory, Duchatel i Mathieu de la Redorte, broniła swojej redakcyi. Wniosek P. Lemercier, poprawiony przez P. Cunin Gridaine, którym wkłada się obowiązek na ministrów zdania sprawy s czynności w ciągu całej sessyi, nie zaś w dwóch pierwszych miesiącach, dał powód do żywych rospraw. Izba odrzuciła go bardzo słabą większością i potém, takąż większością, przyjęła 7 artykuł, jak był proponowany przez Kommisyą. Na posiedzeniu 5 Maja, jenerał Jacqueminot w imieniu kommisyi oświadczył, że wybor P. Emile de Girardin na deputowanego jest ważnym; co też i izba przyjęła.

NOWINY S PORTUGALII.

Lizbona 26 Kwietnia. Ministerstwo na nowo zostało przetworzone i teraz są ministrami: Spraw zagranicznych Sa da Bandeira, Spraw Wewnętrznych Fernandez Coelho, Sprawiedliwości i spraw duchownych Duarte Leitao, skarbu Don Manuel Antonio de Carvalho, wojny Bomfin.

NOWINY Z HISZPANII.

Madryt 24 Kwietnia. Nieudanie się zamierzanej pożyczki stawi rząd w najprzykrzejszém położeniu i wszyscy mniemają że ministrowie będą musieli się usunąć, jeżeli nie zdolają zaciągnąć kredytu.

— Jenerał Espartero udał się do Burgos w skutek odebranych wiadomości, że znaczne siły karlistów zgromadzają się pod Balmaceda i że sam don Carlos stanie na ich czele dla uczynienia wyprawy w głąb Hiszpanii. Podług ostatnich nowin Basilio Garcia zawsze jeszcze jest w okolicach Talavera la Reyna, skąd zda się zamierzać wycieczkę do Estramadury.

Depesze telegraficzne.

Bayonna 4 Maja.

«27, Espartero doścignął między Burgos i Briviesca oddział karlistów pod wodzą Negri i zniosł go do szczętu, 2000 niewolnika, w których przeszło 200 oficerów, ze wszystkiemi bagażami i artylleryą dostały się zwyciężcom.

Narbonna 4 Maja.

«Dwie kompanije Karlistów, osaczone w zamku Orista, pod Vich, przez wojska barona de Meer, złożyły broń 30 Kwietnia.

— Na drodze do Calatayud, oddział Karlistowski Cabanero zabrał wiezione dla Królowej Krystyny s Paryża klejnoty i stroje na summę 67,000 franków. Wiadomość o tém bardzo zasmuciła Królowę, która posłała do Cabanero parlamentarza dla wykupienia tych rzeczy.

Rzym 28 Kwietnia. 26 i 27 b. m. przedstawiani byli Ojcu Św. przez posła Austryackiego Wielki xiążę Toskanii i xiążę Jan Saxoński, i byli przyjęci z wielką czcią i uprzejmością. Dziś rano poseł Pruski P. de Bunsen opuścił Rzym po dwudziestoletnim pobycie i uda się przez Berlin do Anglii. *(Journ. de S. Pt. Gaz. Pet. Psz. Póln.)*

Nauki przyrodzenia.

Wydawca otrzymał przy liście, dla umieszczenia w swém piśmie, następny:

PROSPEKT UKŁADU NATURALNEGO ROŚLIN.

«Dzieło znajdujące się w rękopismach zawiera w sobie Botanikę podług układu naturalnego roślin. Wszystkie rośliny rozpierzchłe po globie ziemskim znajdują się w nim zebrane i uporządkowane podług cech odkrytych w przyrodzeniu.

Gromady są naturalne, rzędy, rodzaje i domy (familles).

Złożone jest z pięciu tomów. Pierwszy tom zajmuje sam układ naturalny, odkryty i rozwinięty. W niem są umieszczone dwie tablice, okazujące cały ogrom roślin, któremi zasiany jest glob ziemnowodny.

Przydane w nim pierwsze początki Botaniki lepiej wyjaśniają dowody układu naturalnego. Oprócz tego przywiedzione i roztrząsane wszystkie układy sławniejsze, które poprzedziły układ przyrodzony.

Wynalazcy sławniejszych układów są:

Cezalpin pierwszy w roku 1583, po nim Paweł *Herman*, *Riwin*, *Knaut*, *Tournefort*, w wieku XVII; Bernard *Jussieu* przez familie w wieku XVIII.

W tymże prawie czasie sławny *Linneusz* wydał swój układ samopłciowy *(Systema plantarum sexuale)*, powszechnie dziś przyjęty.

Wreście pisali jeszcze układy *Erxleben i Van Royen.*

Rozbiór zrobiony w uwagach nad temi wszystkiemi układami okazuje dostatecznie oddalenie się ich od dróg natury.

Przy końcu umieszczony jest plan ogrodów Botanicznych podług układu naturalnego roślin.

Drugi i trzeci tom zajmują cechy wielosobowe gromad naturalnych (*Catactères génériques*).

Czwarty i piąty mieszczą w sobie definicye, plan albo opisania roślin, wymieniając ich użytki, ojczyznę, trwałość etc. Wreście, kiedy wszelki układ w Botanice jest jej kluczem ułatwiającym poznanie roślin; układ naturalny, postępując drogą samej natury, ułatwia jeszcze bardziej tož samo poznanie roślin. *Piotr Siemiątkowski.*

Dnia 16 Kwietnia 1832 r.
W Iwankowie, pod Żytomierzem.

PRZYPISEK, ZAWIERAJĄCY KRÓTKIE WYOBRAŻENIE GROMAD NATURALNYCH.

Natura poczyna ogrom roślin od pleśni, a kończy na Platanie.

(Układ naturalny roślin),

«Dwie są gromady naturalne: jedna zielna (*Classis herbacea*); druga drzewna (*Classis arborea*):

Rośliny z płcią ukrytą, od których się poczyna pierwsza gromada, będąc częścią bedłami, a częścią ziołami, mają w rzędach swych po trzy rodzaje. W pierwszym rzędzie rodzaje są: I Pleśniowy; II Naroślowy; III Bedłowy. W drugim, I Porostowy; II Mchowy; III Paprociowy.

Rośliny z płcią widoczną zebrane są od jedynastu rodzajów, a to podług znaków płci męzkiej z których 10 stanowi ilość nieprzerwana główek pełkowych (*Antherae*) od 1 do 10; w jedynastym jest różnie więcey, to jest: 12, 15, 20, 100 i t. d. czyli wielopełkowe (*Polyantherae.*) Oprócz tego każdy rodzaj składa jeszcze z płcią żeńską osobny dom, familią czyli rodzinę, której liczba od 1 do 5 podług ilości nieprzerwanej znaków płci żeńskiej czyli znamion (*stigmata*) stanowi różnice; w szóstej same wieloznamienne, czyli różnie więcej znamion mające mieszczą się.

Gromady naturalne
jak się znajdują w rękopisie:

GROMADA PIERWSZA ZIELNA. (*Classis herbacea*).

Rząd pierwszy.

Rośliny bezpłciowe i bezlistne (*agamae*).

Rodzaje.

Rodzaj I. Pleśniowy. (*Mucor*).
—— II. Naroślowy. (*Tubor*).
—— III. Bedłowy. (*Fungi*).

Rząd drugi.

Rośliny skrytopłciowe zielne. (*Cryptogamae*).

Rodzaje.

Rodzaj I. Porostowy. (*Algae*).
—— II. Mchowy. (*Musci*)
—— III. Paprociowy. (*Filices*).

Rząd trzeci.

Rośliny widocznopłciowe. (*Heterogamae*).

Rodzaje.

I. *Płeć męzka*

Rodzaj I. Jednopełkowy *). (*Monandria*)
—— II. Dwupełkowy. (*Diandria*).
—— III. Trojpełkowy. (*Triandria*).
—— IV. Czteropełkowy. (*Tetrandria*).
—— V. Pięciopełkowy. (*Pentandria*).
—— VI. Sześciopełkowy. (*Hexandria*).
—— VII. Siedmiopełkowy. (*Heptandria*).
—— VIII. Osmiopełkowy. (*Octandria*).
—— IX. Dziewięciopełkowy. (*Enneandria*).
—— X. Dziesięciopełkowy. (*Decandria*).
—— XI. Wielopełkowy. (*Poliandria*).

II. *Płeć żeńska.* **)

I. jednoznamienny: — *jedno znamie.* (Monogynia.)
II. dwuznamienny: — *dwa znamiona.* (Digynia).
III. tróyznamienny: — *trzy znamiona.* (Trigynia).
IV. czteroznamienny: — *cztery znamiona.* (Tetragynia).
V. pięcioznamienny: — *pięć znamion.* (Pentagynia).
VI. wieloznamienny: — *różnie więcej znamion.* (Poligynia).

GROMADA DRUGA DRZEWNA. (*Classis arborea*).

Druga gromada dzieli się na trzy rzędy: *pierwszy* Podkrzewów, *drugi* Krzewów, *trzeci* Drzew. A rodzaje te same są, jak w pierwszej gromadzie, trzeci rzęd, z płcią widoczną.

Z resztą: cechy gromad, cechy rzędów i rodzajów i t. d., dokładnie są okazane w samém dziele, gdzie autor jaśnie pokazuje, że tych samych cech użył, jakie się znajdują w przyrodzeniu roślin, których porządny obraz wystawia oku ludzkiemu; przydając progressa Botaniki od początku wieków aż do dni naszych.

Autor dzieła, którego Prospekt z tym Przypiskiem podaje do wiadomości; nie będąc w stanie wydać na świat swej pracy, prosi o protekcyą wspaniałych osób, lub gdyby tej nie mógł pozyskać, chce przynajmniej zbyć komu swe manuskrypta. — Mieszka w Iwankowie pod Żytomierzem, we wsi dziedzicznej JW. Prezesa Obuchowskiego.»

(Wydawca Tygodnika uprasza wydawców innych pism peryodycznych Polskich, iżby, dla nadania prospektowi na dzieło P. Siemiątkowskiego co największej jawności, raczyli tenże w swoich pismach przedrukować.)

*) Jednopełkowy: jedna główka pełkowa, dwupełkowy: dwie główek pełkowych i t. d.

**) Te dwie płci składają razem domy, rodziny albo familie. (*Aut.*)

Печатать позволяется. С.-Петербургъ. Мая 9-го 1838. *П. Гаевскій.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.